

Μηνιαία μαθητική εφημερίδα
των μαθητών των Ε΄ και ΣΤ΄ τάξεων
του Δημοτικού Σχολείου Ριζού
Τηλέφωνο Σχολείου 2381071209
dim-rizou.pel.sch.gr
e-mail: mail@dim-rizou.pel.sch.gr

Έτος 15^ο
Φεβρουάριος 2011
Αριθμός Φύλλου 121
Ευρώ 1

Μαθητικός Λόγος

2008: ΕΠΑΙΝΟΣ από το Ίδρυμα Μπότση, για την 11ετή συνεχή έκδοση και την ποικιλία της ύλης μας

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ

ΣΕΛ. 2: Οι νέες τεχνολογίες στο Νηπιαγωγείο - Αγγελίες (Α΄ τάξη)
ΣΕΛ. 3: Τα ζώα εμπνέουν (Β΄ τάξη) - Χαϊκού (Γ΄ τάξη) **ΣΕΛ. 4:** Οι μικροί ζαχαροπλάστες (Γ΄ τάξη) **ΣΕΛ. 5 - 9:** Ζώα σπονδυλωτά και ασπόνδυλα - Ο λύκος - Το χαπόδι (Δ΄ τάξη) **ΣΕΛ. 9:** Συνέντευξη από τη Βιβλιοθήκاريو της Δημοτικής Βιβλιοθήκης (Ε΄ τάξη) **ΣΕΛ. 10:** Συνέντευξη από τη βιβλιοπώλη κ. Μελίτσα Κυζιρίδου (Ε΄ τάξη) **ΣΕΛ. 11 - 12:** Πες μου που είσαι να σου πω τι τρως (ΣΤ΄ τάξη) **ΣΕΛ. 11:** Ατυχήματα (ΣΤ΄ τάξη) **ΣΕΛ. 14:** Ολοήμερο **ΣΕΛ. 15 - 16:** Το καρναβάλι **ΣΕΛ. 17:** Ο Πόργος του Λιφελ **ΣΕΛ. 18:** Καιρός και κλίμα - Γιατί το λέμε; **ΣΕΛ. 19 - 20:** Διασκεδάστε μαθαίνοντας

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων του Δημοτικού Σχολείου και Νηπιαγωγείου Ριζού σε συνεργασία με τον πρόεδρο του Τ. Δ. Ριζού, τον Αγροτικό Σύλλογο και τον Ποντιακό Σύλλογο Ριζού, διοργανώνει ένα τριήμερο εκδηλώσεων εν΄ όψη της Αποκριάς. Οι εκδηλώσεις θα έχουν ως εξής:

24 - 2 - 2011 Τσικνοπέμπτη

Στην πλατεία του χωριού θα υπάρχει ορχήστρα, άφθονο κρασί, τσίπουρο, καθώς και ψησταριές και παραδοσιακό ποντιακό φαγητό (μπορτζ).

6 - 3 - 2011 Κυριακή

Αποκριάτικη παρέλαση αρμάτων στον κεντρικό δρόμο του χωριού, στις 3.00 μ.μ., στην οποία θα συμμετέχουν και τα παιδιά του σχολείου μας. Η παρέλαση θα ξεκινήσει από το δρόμο του σχολείου και θα φτάσει μέχρι το πρώτο βενζινάδικο του χωριού. Στη συνέχεια τα άρματα θα επιστρέψουν στην πλατεία, όπου και θα γίνει το κάψιμο του καρναβάλου.

7 - 3 - 2011 Καθαρά Δευτέρα

Στην πλατεία του χωριού θα υπάρχει φασολάδα, χαλβάς και λαγάνες, για όσους θα βρεθούν εκεί.

Στένουμε ένα μεγάλο ευχαριστώ σε όλους όσους συνέβαλαν οικονομικά αλλά και υλικά στην προσπάθεια μας αυτή.

Καλούμε όλους τους κατοίκους του χωριού, και όχι μόνο, να βγει έξω μαζί μας και να διασκεδάσει.

Το Δ.Σ. του Συλλόγου

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΜΑΣ
ΟΙ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΣΤΟ ΝΗΣΙΑΓΩΓΕΙΟ

Η χαρά των παιδιών ήταν απερίγραπτη, όταν ο Διευθυντής του Δημοτικού Σχολείου έφερε έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή (από την αίθουσα πληροφορικής του Δημοτικού Σχολείου).

Οργανώσαμε τη γωνιά της πληροφορικής και επιδοθήκαμε σε δραστηριότητες, όπως γραφή ονομάτων των παιδιών και ζωγραφική.

Επίσης σχεδιάσαμε τον υπολογιστή και τις περιφερειακές συσκευές του (πληκτρολόγιο, ποντίκι, ηχεία, οθόνη) και γράψαμε τις αντίστοιχες λέξεις.

Α΄ ΤΑΞΗ

Στο μάθημα της Γλώσσας οι μαθητές και οι μαθήτριες της Α΄ τάξης γράψανε τις δικές τους αγγελίες.

Αγγελίες

Χαρίζονται δυο μικρά χατάκια. Έχουν χρώμα άσπρο και είναι πολύ ήσυχα. Είναι πολύ χαριτωμένα και ζητούν μια δεστή αγκαλιά. Οποιος ενδιαφέρεται να τηλεφωνήσει στο 64786956780, πρωινές ώρες.

Το όνομά μου είναι Μωρό. Είμαι 4 μηνών. Βρέθηκα σε μια κούτα στη μέση του δρόμου όταν ήμουν 30 ημερών. Ζητώ μια οικογένεια που δεν θα με εναρπύξει στο δρόμο. Τηλ. 896544567876

Β΄ ΤΑΞΗ
ΤΑ ΖΩΑ ΕΜΠΙΝΕΟΥΝ

Από τα παλιά χρόνια μέχρι σήμερα τα ζώα αποτελούν το αγαπημένο θέμα για μικρούς και μεγάλους.

Ο λαός μας δημιούργησε παροιμίες και αινίγματα για διάφορα ζώα. Οι μαθητές της Β΄ τάξης βρήκαν μερικά απ' αυτά και σας τα παρουσιάζουν.

ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ

1. Βόδι δεν είναι, κέρατα έχει,
γάιδαρος δεν είναι, σαμάρι φοράει.

Τι είναι;

Ορφανίδου Μαρία, Σιδηροπούλου Έφη

* * *

2. Γριά δεν είναι, καμπούρα έχει,
άντρας δεν είναι, μουστάκια έχει,
στο παράθυρο κάθεται, τέσσερα πόδια έχει
και όλα τα προσέχει.

Τι είναι;

Τοσουνίδης Χρήστος, Χοτζιόλλι Στέλα
*(Οι λύσεις των αινιγμάτων στην τελευταία
σελίδα)*

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

«Ο λύκος κι αν εγέρασε και άλλαξε το μαλλί
του, μήτε το χούι άλλαξε, μήτε την κεφαλή του.»

Ορφανίδου Μαρία, Σιδηροπούλου Έφη

* * *

«Όπου λαλούν πολλοί κοκόροι, αργεί να
ξημερώσει.»

«Άλλα τα μάτια του λαγού και άλλα της
κουκουβάγιας.»

«Ένας κούκος δε φέρνει την άνοιξη»

«Λείπει ο γάτος, χορεύουν τα ποντίκια.»

Παπουτσής Γιώργος

* * *

«Από τον κόρακα “κρα” θα ακούσεις»

Τα γηρατειά του αετού διαρκούν όσο η νιότη
του σπουργιτιού.»

«Δυο γάιδαροι μαλώνανε σε ξένο αχυρώνα.»

Καφτιράνι Ηλίας, Φαντίδης Αντώνης

* * *

Ανδρεάδης Άκης

* * *

3. Αγαπητό τετράποδο τις γάτες κυνηγάει,
με λύκους έχει πόλεμο και τα μαντριά φυλάει.

Τι είναι;

Σισούρκα Ιωάννα, Ταφάνι Αλεξάνδρα

* * *

4. Από πάνω σαν σκαφίδι,
από κάτω σαν πλαστήρι.

Τι είναι;

Καφτιράνι Ηλίας, Φαντίδης Αντώνης

* * *

5. Με το κυνήγι εγώ κι αν ζω
στους λόγγους δεν πηγαίνω,
ψαράς δεν είμαι, μα παντού
τα δίχτυα μου τα στήνω.

Τι είναι;

«Η προβατίνα ακέρια κι ο λύκος χορτάτος δε
γίνεται.»

(Δε γίνεται τίποτε χωρίς θυσίες.)

«Δεν το λέει η γίδα, το λέει το κέρατό της.»

(Για όσους προσπαθούν να κρύψουν κάτι, χωρίς
επιτυχία.)

«Ο κάβουρας στην τρύπα του μεγάλος ρήγας
είναι.»

(Ο καθένας στο σπίτι του είναι κύριος.)

Ανδρεάδης Άκης

ΓΛΩΣΣΟΔΕΤΕΣ

Μια πάπια, μα πια πάπια, μια πάπια με παπιά.

* * *

Φτου! Σκουληκομυρμηγκότρυπα.

* * *

Πάει ο σκύλος ο διπλός,
ο διπλογυρι-γυριστός,
να φάει τα σύκα τα διπλά,
τα ο διπλογυρι-γυριστά.

Καφτιράνι Ηλίας

Γ΄ ΤΑΞΗ
ΧΑΪΚΟΥ

Τα χαϊκού είναι μια μορφή ιαπωνικού ποιήματος. Ένα χαϊκού έχει 17 συλλαβές και χωρίζεται σε τρεις στίχους των 5, 7 και 5, αντίστοιχα, συλλαβών που δεν έχουν ομοιοκαταληξία και περιγράφουν κυρίως τη φύση δημιουργώντας στον ακροατή μια όμορφη, λυρική εικόνα.

Οι μαθητές της Γ΄ τάξης έφτιαξαν τα δικά τους χαϊκού.

Τα ζώα είναι
άγρια και μεγάλα.
Ζουν στην Αφρική.
Ανθοπούλου Δήμητρα

* * *
 Η φύση έχει
 πολλά πράγματα για να
 τα βλέπουμε όλοι.
 * * *

Τα δέντρα έχουν
 πολλούς καρπούς για να
 τους τρώμε όλοι μας.

Καραμπουγιούκης Κυριάκος

* * *
 Η φύση έχει
 καλοκαιρία και την
 ψάθινη καρδιά.

Καρυπίδου Χριστίνα

* * *
 Η φύση είναι
 η πιο πανέμορφη
 γλυκιά νιφάδα.
 * * *

Το περιστέρι
 είναι άσπρο, ωραίο
 και γλυκό ζώο.

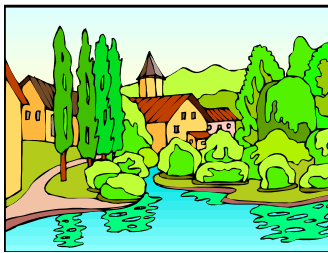
Κυμπίρης Γρηγόρης

* * *
 Ο ελέφαντας
 είναι τεράστιος για
 τα μικρά παιδιά.
 * * *

Το φθινόπωρο
 κτρινίζουν τα φύλλα
 και πέφτουν κάτω.
 * * *

Το χειμώνα τα
 παιδιά παίζουν στο χιόνι
 με τους φίλους τους.
 * * *

Το καλοκαίρι
 έχει πολύ ζέστη και

κρύα θάλασσα.

Σεμερτσίδου Κατερίνα

* * *
 Το αστέρι το
 καλό έχει απλωθεί
 στον ουρανό μας.
 * * *

Θάλασσα καυτή,
 θάλασσα μου σκοτεινή
 και αγαπητή.

Σιδηροπούλου Σταυρούλα

* * *
 Ο κήπος είναι
 γεμάτος μυρωδιές και
 ζωντανά άνθη.
 * * *

Τα πουλάκια την
 ανοιξη φτιάχνουν φωλιές
 για τα παιδιά τους.

Τσαγιαννίδου Αναστασία

* * *
 Ελέφαντά μου
 είσαι σαν τα λουλούδια
 και σαν καλούδια.
 * * *

Η φύση έχει
 ένα χάρισμα σαν τον
 ελέφαντά μου.

Φαντίδης Χαράλαμπος

* * *
 Το χιόνι είναι
 μαλακό και κάτασπρο
 σαν το βαμβάκι.
 * * *

Η φύση έχει
 όμορφα λουλουδάκια,
 μικρά και γλυκά.

Φαντίδου Χριστίνα

ΟΙ ΜΙΚΡΟΙ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΣ

Στα πλαίσια του μαθήματος της Γλώσσας «Μικρομαγειρέματα», τα παιδιά της Γ΄ τάξης έφτιαξαν τρουφομπαλίτσες. Ζύμωσαν, έπλασαν και διασκέδασαν πολύ. Στη συνέχεια κέρασαν τους δασκάλους και έφαγαν και τα ίδια. Η συνταγή είναι πολύ εύκολη. Τολμήστε το...

ΥΛΙΚΑ ΓΙΑ 30 ΚΟΜΜΑΤΙΑ

2 πακέτα βούτυρο
 μισό φλιτζάνι σκόνη κακάο
 μισό φλιτζάνι ζάχαρη άχνη
 1 πακέτο τετράγωνα μπισκότα τριμμένα
 2 φλιτζάνια σοκολάτα τρούφα

30 χάρτινες θήκες για τρουφάκια

ΕΚΤΕΛΕΣΗ

Στην αρχή, ανακατέψτε γρήγορα το βούτυρο, το κακάο και τη ζάχαρη, μέχρι να γίνει μια σφιχτή κρέμα. Ύστερα προσθέστε τα τριμμένα μπισκότα και ανακατέψτε καλά. Κατόπιν, φτιάξτε μικρές μπαλίτσες με την κρέμα. Στη συνέχεια, απλώστε προσεκτικά την τρούφα σε ένα πιάτο και κυλήστε αργά μέσα σε αυτό τις μπαλίτσες. Τέλος, βάλτε τις τρουφομπαλίτσες στις θήκες και διατηρήστε τις στο ψυγείο.

Δ' ΤΑΞΗ

ΖΩΑ ΑΣΠΟΝΔΥΛΑ ΚΑΙ ΣΠΟΝΔΥΛΩΤΑ

Στα πλαίσια του μαθήματος της Μελέτης Περιβάλλοντος και με αφορμή την ενότητα «Η φύση», οι μαθητές βρήκαν πληροφορίες για τα σπονδυλωτά και τα ασπόνδυλα ζώα.

ΣΠΟΝΔΥΛΩΤΑ

Τα ζώα που έχουν σπονδυλική στήλη είπαμε ότι ονομάζονται **σπονδυλωτά**. Σήμερα ζουν στη γη περίπου 45.000 είδη σπονδυλωτών και χωρίζονται και αυτά σε υποκατηγορίες

Τις εξής πέντε(5):

- **Αμφίβια**
- **Ερπετά**
- **Ψάρια**
- **Πτηνά**
- **Θηλαστικά**

Τα **αμφίβια**, γεννιούνται και μεγαλώνουν στο νερό και αναπνέουν με βράγχια. Όταν μεγαλώνουν, αναπτύσσουν πνεύμονες και ζουν

τόσο στην ξηρά όσο και στο νερό. Τέτοια είναι οι βάτραχοι, οι σαλαμάνδρες κλπ.

Τα **ερπετά**, ζουν στο νερό και στην ξηρά επίσης. Έχουν ξηρό δέρμα και έρπουν, δηλαδή σέρνονται. Είτε δεν έχουν καθόλου πόδια είτε έχουν μικρά. Τα ερπετά γεννούν αβγά. Τέτοια είναι οι κροκόδειλοι, οι χελώνες, οι σαύρες, τα φίδια κλπ.

Τα **ψάρια**, ζουν αποκλειστικά μέσα στο νερό και έχουν λέπια, πτερύγια και βράγχια. Χρειάζονται απαραίτητα οξυγόνο, για να ζήσουν, το οποίο απορροφούν με τα βράγχια τους καθώς φιλτράρουν το νερό.

Τα **πτηνά**, είναι όσα ζώα έχουν φτερά. Δεν είναι απαραίτητο όμως να πετούν. Άλλα από αυτά πετούν και άλλα όχι. Γεννούν αβγά με σκληρό κέλυφος και πολλά μεταναστεύουν διανύοντας τεράστιες αποστάσεις.

Τα **θηλαστικά**, είναι όσα θηλάζουν τα μικρά τους στα πρώτα στάδια της ζωής τους.

Διαφέρουν μεταξύ τους αρκετά τόσο στη μορφή όσο και στο μέγεθος και τις συνήθειες. Ζουν και στην ξηρά και στο νερό και στον αέρα. Το σώμα τους συνήθως καλύπτεται από τρίχωμα, εκτός όσων ζουν στο νερό.

Ελισάβετ Σιδηροπούλου

* * *

ΑΣΠΟΝΔΥΛΑ

Τα ζώα τα χωρίζουμε σε δυο μεγάλες κατηγορίες, για να μπορούμε να τα μελετούμε καλύτερα.

Συγκεκριμένα χωρίζονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες, ανάλογα με το αν έχουν ή όχι σπονδυλική στήλη. Έτσι χωρίζονται σε σπονδυλωτά, όσα έχουν σπονδυλική στήλη και ασπόνδυλα σε όσα δεν έχουν. Τα ασπόνδυλα είναι τα περισσότερα μα και τα πιο ατελή ζώα.

Τα ασπόνδυλα χωρίζονται σε έξι υποκατηγορίες:

- Σκώληκες
- Αρθρόποδα
- Μαλάκια
- Σπόγγοι
- Εχινόδερμα
- Κνιδόζωα

Οι **σκώληκες**, έχουν μακρουλό και μαλακό σώμα. Ζουν στο έδαφος ή στο νερό, ενώ για να

κινηθούν, σέρνουν όλο τους το σώμα προς μια κατεύθυνση, αφού δεν έχουν πόδια.

Τα **αρθρόποδα**, έχουν πόδια που χωρίζονται σε πολλά μέρη και σώμα που καλύπτεται από σκληρό κέλυφος. Είναι η μεγαλύτερη ομάδα στο ζωικό βασίλειο, η οποία περιλαμβάνει και τα έντομα.

Τα **μαλάκια**, έχουν μαλακό σώμα, ζουν σε ξηρά και θάλασσα και ορισμένα έχουν σκληρό κέλυφος είτε εξωτερικά(μύδι, σαλιγκάρι) είτε εσωτερικά(σουπιά, καλαμάρι), ενώ το χταπόδι είναι το μοναδικό μαλάκιο που δεν έχει κανένα όστρακο.

Οι **σπόγγοι**, ζουν κάτω από την επιφάνεια του νερού, είναι κολλημένα στους βράχους και το σώμα τους είναι διάτρητο από μικρούς πόρους.

Τα **εχινόδερμα**, ζουν και αυτά στη θάλασσα, το σώμα τους αποτελείται από πέντε όμοια μέρη και καλύπτεται από πλάκες ή σκληρές βελόνες. Τέτοια είναι ο αστερίας και ο αχινός.

Τα **κνιδόζωα**, ζουν και αυτά στη θάλασσα, παράγουν δηλητήριο με το οποίο σκοτώνουν μικρά θαλάσσια ζώα. Εδώ ανήκουν οι μέδουσες, τα κοράλλια, οι θαλάσσιες ανεμώνες κλπ.

Φαντίδου Νεφέλη, Σιδηροπούλου Ελισάβετ

ΛΥΚΟΣ ΕΝΑ ΣΠΟΝΔΥΛΩΤΟ ΖΩΟ

Ο Λύκος

Ο λύκος αποτελεί το μεγαλύτερο εκπρόσωπο της οικογένειας των κυνοειδών, η οποία με τη σειρά της ανήκει στη τάξη των σαρκοφάγων. Ο πρώτος πρόγονος του λύκου εμφανίστηκε πριν από 54 εκατ. χρόνια στη Β. Αμερική, ενώ πήρε τη σημερινή του μορφή πριν 1,5 εκατομμύριο χρόνια.

Σωματικά χαρακτηριστικά

Η διάρκεια ζωής του φτάνει τα 16χρόνια. Το βάρος του ενήλικου ατόμου φτάνει ως 60 κιλά, το μήκος του φθάνει το 1 με 1,5 μέτρο και το ύψος του τα 90 εκατοστά. Η κατασκευή του λύκου, ψηλά

πόδια, φαρδύ πέλμα, του επιτρέπει να περπατά με άνεση στο χιόνι. Καθημερινά διανύει μεγάλες αποστάσεις για να βρει την τροφή του και μπορεί να αναπτύξει ταχύτητα 40-50 χιλιομέτρων. Το χρώμα του διαφέρει από εποχή σε εποχή. Το χειμώνα είναι γκριζός στο πάνω μέρος και το καλοκαίρι κιτρινογκριζωπός. Επίσης έχει φουντωτή μακριά ουρά..

Ο λύκος έχει εξελιχθεί, ώστε να τρέφεται κυρίως με σάρκες. Το κρανίο του είναι μεγάλο σε σχέση με το σώμα του. Το ζώο διαθέτει συνολικά 42 δόντια με χαρακτηριστικούς τους μεγάλους κυνόδοντες. Το δάγκωμά του έχει απίστευτη δύναμη. Η όσφρηση είναι η ισχυρότερη αίσθηση του λύκου, καθώς μπορεί να εντοπίσει το θήραμά του σε απόσταση 3χμ. μόνο από τη μυρωδιά.

Δημήτρης Φενερίδης

* * *

Διατροφή

Ο λύκος είναι ζώο σαρκοφάγο και τρέφεται κυρίως με άγρια φυτοφάγα (ελάφι, ζαρκάδι, αγριογούρουνο, αγριόγιδο), διάφορα μικρά θηλαστικά, τρωκτικά και κτηνοτροφικά ζώα (πρόβατα, γίδια). Τρώει όμως και φρούτα, όπως σταφύλια, μούρα και σύκα. Δεν έχει μόνιμη κατοικία και κινείται διαρκώς σε αναζήτηση περιοχών που του εξασφαλίζουν τροφή. Κυνηγά συνήθως τη νύχτα,

ενώ την ημέρα κρύβεται σε υπόγειες στοές ή κοιλότητες βράχων.

Στις μεσογειακές χώρες (συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας) ο λύκος, λόγω έλλειψης άγριων ζώων, αναγκάζεται να επιτεθεί και σε κοπάδια από γιδοπρόβατα και σπανιότερα σε βοοειδή.

Αναπαραγωγή

Οι λύκοι ζευγαρώνουν νωρίς την άνοιξη (Φεβρουάριο ως Απρίλιο). Μετά από εγκυμοσύνη 2 μηνών η λύκαινα γεννάει 3-7 μικρά. Το πρώτο διάστημα, όσο τα μικρά θηλάζουν, η λύκαινα δεν τα εγκαταλείπει καθόλου και συντηρείται από το αρσενικό. Σε δύο μήνες περίπου τα μικρά είναι σε θέση να φάνε κρέας.

Την ανατροφή των μικρών αναλαμβάνει εκτός από τους γονείς και η υπόλοιπη αγέλη φέρνοντας τροφή και παρέχοντάς τους προστασία. Τα μικρά μένουν με τους γονείς τους για ένα χρόνο τουλάχιστον. Ο ερχομός του χειμώνα βρίσκει τα μικρά αρκετά ώριμα να ακολουθήσουν τις μετακινήσεις της αγέλης και να μάθουν τα μυστικά του κυνηγιού και της επιβίωσης. Στην ηλικία των 22 μηνών ολοκληρώνεται η ενηλικίωσή τους και εγκαταλείπουν σταδιακά την περιοχή που γεννήθηκαν, αναζητώντας τη δική τους επικράτεια.

Γιώργος Παπαδόπουλος

* * *

Η ζωή στην αγέλη

Ο υψηλός βαθμός κοινωνικής οργάνωσης είναι το κύριο χαρακτηριστικό των λύκων.

Η συνεργασία ανάμεσα στα μέλη της αγέλης είναι απαραίτητη για την επιβίωση, γι' αυτό και οι ρόλοι είναι καθορισμένοι με σαφήνεια.

Οι αγέλες των λύκων στην Ελλάδα περιλαμβάνουν συνήθως 6-7 μέλη και σχεδόν ποτέ δεν υπερβαίνουν τα 13-15 άτομα.

Σε κάθε αγέλη υπάρχει συνήθως ένα κυρίαρχο αρσενικό που, μαζί με ένα θηλυκό άτομο, δημιουργούν το κυρίαρχο ζευγάρι της αγέλης.

Το κυρίαρχο ζευγάρι αποτελεί τον πυρήνα της αγέλης και μπορεί να παραμένει ενωμένο για πάντα, εκτός αν κάποιο άλλο, δυνατότερο αρσενικό νικήσει στο μέλλον το κυρίαρχο αρσενικό ή κάποιο από τα δύο μέλη του ζεύγους πεθάνει.

Η **επικράτεια** αποτελεί το ζωτικό χώρο της αγέλης. Κάθε αγέλη ορίζει τη δική της περιοχή και κατά κανόνα κινείται μέσα στα όριά της. Τα όρια αυτά μπορεί να μεταβάλλονται ανάλογα με την εποχή ή ανάλογα με τη διαθεσιμότητα τροφής. Έτσι διακρίνουμε συνήθως τη θερινή και τη χειμερινή επικράτεια. Η έκταση που μπορεί να κατέχει μια αγέλη μπορεί να καλύπτει ακόμη και αρκετές τετραγωνικές χιλιάδες χιλιόμετρα.

Ο αρχηγός της αγέλης οροθετεί με ούρα και περιττώματα, καθώς και με γδαρσίματα, σημάδια στα δέντρα, την περιοχή της επικράτειάς του.

Καμία άλλη αγέλη δεν επιτρέπεται να παραβιάσει τα καθορισμένα όρια.

Οι λύκοι χρησιμοποιούν, επίσης, τα ουρλιαχτά, για να δηλώσουν την παρουσία τους και για να δηλώσουν την επικράτειά τους.

Αν οι εισβολείς επιμένουν, μπορεί να ακολουθήσουν συγκρούσεις μέχρι θανάτου.

Οι λύκοι υπερασπίζονται την επικράτειά τους και δύσκολα την εγκαταλείπουν, ακόμη κι όταν αισθανθούν ότι κινδυνεύουν.

Νεφέλη Φαντίδου

* * *

Κίνδυνοι - Απειλές

Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία και το Δασικό Κώδικα, από το 1969 απαγορεύεται η σύλληψη και η κατοχή του λύκου από ιδιώτη. Ο σημαντικότερος παράγοντας που επιδρά αρνητικά στην επιβίωση του λύκου είναι οι ανθρωπογενείς δραστηριότητες:

1. Η ανθρώπινη παρουσία, ακόμα και στις πιο απομακρυσμένες περιοχές, στέρησε από το λύκο τους φυσικούς του χώρους. Πολλά τεχνικά έργα, η διάνοιξη δασικών δρόμων, τα τουριστικά θέρετρα δεν έλαβαν υπόψη τους και την παρουσία του λύκου.

2. Η επέκταση των βοσκοτόπων εις βάρος των δασικών εκτάσεων οδήγησε στην υποβάθμιση των βιοτόπων του λύκου και στη μείωση της τροφής του (ελάφι, ζαρκάδι, αγριογούρουνο). Το παράνομο κυνήγι και η λαθροθηρία εξαφάνισε σε κάποιες περιοχές τα θηράματα των λύκων και έτσι κάποιες αγέλες αναγκάζονται να αναζητήσουν τη τροφή τους σε σκουπιδότοπους.

3. Η παράνομη θανάτωση λύκων από ορισμένους κτηνοτρόφους για την προστασία των κοπαδιών τους αποτελεί το σημαντικότερο κίνδυνο για την επιβίωση του είδους.

4. Παρατηρείται το φαινόμενο της παράνομης κατοχής λύκων από ιδιώτες, με τη δικαιολογία ότι χρειάζονται έναν "άγριο και δυνατό φύλακα".

Στην Ελλάδα από το 1993 ο λύκος συμπεριλήφθηκε στη λίστα των προστατευόμενων ειδών και απαγορεύτηκε η χρήση δηλητηρίων για την

εξόντωσή του. Την τελευταία δεκαετία ο πληθυσμός του λύκου στη χώρα μας έχει σταθεροποιηθεί, αλλά ο κίνδυνος εξαφάνισής του υπάρχει ακόμη.

Ευθυμία Σεμετσίδου

* * *

ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΟΥ ΛΥΚΟΥ

Ο Γκριζός λύκος (*Canis Lupus*)

Είναι κάτοικος του βόρειου ημισφαιρίου, τον συναντάμε δηλαδή στην Ευρώπη, τη Βόρεια Ασία και τη Βόρεια Αμερική. Κύριο χαρακτηριστικό του είναι το μακρύ, πυκνό και μαλακό τρίχωμα. Το χρώμα του ποικίλλει, ανάλογα με την περιοχή που ζει, από το λευκό μέχρι το μαύρο, με όλες τις ενδιάμεσες αποχρώσεις. Στη χώρα μας δεν υπάρχουν μαύροι ή λευκοί λύκοι, όπως στη Βόρεια Αμερική.

Ο Κόκκινος λύκος (*Canis rufus*)

Είναι μικρότερος σε μέγεθος από τον γκριζό λύκο και έχει κοντό, κοκκινωπό τρίχωμα και μεγαλύτερα αφτιά. Ζει στις νοτιοανατολικές πολιτείες των ΗΠΑ και στο Μεξικό. Ο πληθυσμός του είναι πολύ μικρός και απειλείται με εξαφάνιση.

ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ ΤΟΥ ΛΥΚΟΥ

Κογιότ

Έχει ύψος ως 60 εκ., μήκος σώματος 100-130 εκ., βάρος 9-23 κιλά, μακρύ γκριζό τρίχωμα και κοκκινωπό στα πόδια, φουντωτή ουρά, μαύρη στη άκρη. Ζει στις δυτικές περιοχές της Βόρειας

Αμερικής. Τρέφεται με λαγούς, ποντίκια, νεκρά ζώα, φυτά. Δε διστάζει να δοκιμάσει και οικόσιτα ζώα, όταν μπορεί.

Λυκάον ή Αγριόσκυλο της Αφρικής (*Lycan pictus*)

Έχει ψηλά και δυνατά πόδια (ό,τι πρέπει για δρομείς), μεγάλα, στρογγυλά αφτιά, δυνατή όραση, μήκος σώματος 80-100εκ., ύψος 80 εκ., βάρος 25 κιλά, πολύχρωμο τρίχωμα με κίτρινες, λευκές, μαύρες ή γκριζές κηλίδες. Ζει στην αφρικανική

σαβάννα, νότια της Σαχάρας και τρέφεται με αντιλόπες, ζέβρες, βουβάλια αλλά και με διάφορα οικόσιτα ζώα, αν τα βρει μπροστά του.

Τσακάλι(*Canis aureus*)

Έχει ύψος ως 75 εκ., μήκος σώματος 60-75εκ. χωρίς την ουρά, βάρος 14 κιλά, τρίχωμα γκριζοκίτρινο με κοκκινωπές ή μαύρες αποχρώσεις,

μάτια καστανόχρυσά. Είναι άριστος δρομέας. Ζει στη Νότια Ευρώπη, την Κεντρική και Δυτική Ασία και στη Βόρεια Αφρική. Στη χώρα μας απαντάται στην ηπειρωτική Ελλάδα και πιθανόν στη Σάμο και την Κέρκυρα. Απειλείται με εξαφάνιση. Τρέφεται με ποντίκια, νεκρά ζώα, έντομα, οικόσιτα ζώα. Συχνά επισκέπτεται και σκουπιδότοπους.

Ο μυστηριώδης λύκος της Τασμανίας(*Thylacinus cynocephalus*)

Ο λύκος της Τασμανίας είναι το μεγαλύτερο σε μέγεθος σαρκοφάγο μαρσιποφόρο. Πιστεύεται ότι ζούσε στην Αυστραλία και τη Νέα Γουινέα και αργότερα περιορίστηκε στην Τασμανία.

Καστανοκόκκινος, με μαύρες ραβδώσεις στη ράχη, νυκτόβιος και άγριος, τρεφόταν με καγκουρό και άλλα είδη μαρσιποφόρων, αλλά και με πρόβατα. Γι' αυτό κυνηγήθηκε αμείλικτα από τους κτηνοτρόφους. Οι γνώμες των επιστημόνων για την τύχη του δίστανται: άλλοι εκτιμούν ότι έχει εξαφανιστεί κι άλλοι ότι ελάχιστα άτομα του είδους του επιζούν ακόμη στα δυσπρόσιτα, ορεινά δάση της Τασμανίας.

Νεφέλη Φαντίδου

ΧΤΑΠΟΔΙ ΕΝΑ ΑΣΠΟΝΔΥΛΟ ΖΩΟ

Το χταπόδι είναι μαλάκιο, κεφαλόποδο με 8 πλοκάμια, δίχως καθόλου όστρακο. Στο κέντρο των πλοκαμιών υπάρχει το στόμα το οποίο φέρει σιαγόνες από κερατίνη για τον τεμαχισμό της τροφής, όπως επίσης και μασητική κατασκευή (*Radula*). Το χταπόδι έχει εννέα εγκεφάλους. Οι οχτώ ελέγχουν τα πλοκάμια. Ο άλλος κάνει όλες τις υπόλοιπες δουλειές. Φέρει επίσης τον κεντρικό

εγκέφαλο, με πολύ ανεπτυγμένο νευρικό σύστημα και πολύ ανεπτυγμένα μεγάλα μάτια πολύπλοκης δομής και η όραση τους είναι οξεία. Το κυκλοφορικό σύστημα αποτελείται από 3 καρδιές από τις οποίες οι δύο ωθούν το αίμα στα βράγχια και η τρίτη στο υπόλοιπο σώμα. Κατά μήκος των πλοκαμιών, το χταπόδι φέρει μικρές βεντούζες που το βοηθούν να παγιδεύει την τροφή του, να κινείται με ευκολία σε

όλων των ειδών τις υποβρύχιες επιφάνειες, αλλά και να προσελκύει μικρά όστρακα και πετραδάκια, προκειμένου να καλύψει τη φωλιά (θαλάμι) του. Τα χταπόδια υπάρχουν σε ρηχά νερά, και σε πολύ βαθιά νερά, όπου η πίεση είναι μεγάλη.

Απόστολος Παπαθεοδώρου, Ευθυμία Σεμερτσίδου

* * *

Ζευγάρωμα-γέννηση

Κατά την εποχή του ζευγαρώματος, το αρσενικό, με στόχο τον εντυπωσιασμό του θηλυκού, δίνει φαντασμαγορική παράσταση. Στη συνέχεια, με ένα από τα πλοκάμια του, που έχει μεγαλώσει αισθητά παίρνει μέσα από το σώμα του τις σπερματοφόρες κύστες και τις τοποθετεί στο μανδύα του θηλυκού. Το θηλυκό γεννά τα αυγά του ύστερα από ένα χρονικό διάστημα που μπορεί να είναι μόνο τρεις εβδομάδες ή και δύο μήνες μετά τη γονιμοποίηση. Τότε το θηλυκό κολλά τσαμπιά με τα σχεδόν διαφανή αυγά του στην οροφή τους κοιλάματος βράχου και παραμένει μέχρι την επώασή τους. Το θηλυκό γονιμοποιείται μια φορά στη ζωή του. Το αρσενικό τους μπορεί να ζευγαρώσει και με άλλα θηλυκά, αν έχει την ευκαιρία. Ολόκληρη η ζωή του θηλυκού μετά τη γέννηση των αυγών περιστρέφεται γύρω από αυτά. Τα προστατεύει από αρπακτικά ψάρια.

Μερικά θηλυκά παραμένουν στις τρύπες τους μετά την εκκόλαση των αυγών τους. Τα περισσότερα πεθαίνουν από εξάντληση, γιατί η μόνη φροντίδα τους είναι να προστατέψουν τα αυγά τους.

Τα νεογέννητα χταπόδια, όταν φεύγουν από τη φωλιά της μητέρας τους, αρχίζουν ένα επικίνδυνο ταξίδι. Πολύ λίγα θα επιβιώσουν. Τα ψάρια που είναι μαζεμένα γύρω από την είσοδο της τρύπας, παίρνουν ένα μεγάλο μερίδιο. Από τα διακόσιες χιλιάδες χταπόδια που βγαίνουν από τη φωλιά της μητέρας τους θα επιβιώσουν δυο η τρία.

Γιώργος Παπαδόπουλος

* * *

Είδη χταποδιού

Ο πιο γνωστός αντιπρόσωπος της τάξης των οκτωπόδων είναι το είδος **Octopus vulgaris**, της οικογένειας των οκτωποδιών. Το κοινό χταπόδι μπορεί να φτάσει σε συνολικό μήκος το 1μ. και ζυγίζει περίπου 3-7 κιλά.

Οι αποχρώσεις του κυμαίνονται μεταξύ καστανοκίτρινου και κοκκινωπού. Αφθονεί στα παράκτια νερά της Μεσογείου και του Ατλαντικού, όπου έρπει και αναρριχάται με τους πλόκαμους του στις ανωμαλίες των βραχώδων βυθών. Το είδος αυτό, κοινό και στις ελληνικές θάλασσες, αλιεύεται εντατικά γιατί η σάρκα των νεαρών ατόμων είναι μαλακή και πολύ εύγευστη. Ψαρεύεται κυρίως με καμάκια, αγκίστρια ή κιούρτους.

Στη Μεσόγειο συναντάται επίσης το εδώδιμο είδος **Octopus macropus**,

Οι λεπτοί πλόκαμοι του οποίου μπορούν να έχουν πενταπλάσιο, ή και μεγαλύτερο, μήκος του σώματος του.

Άλλα δύο είδη της Μεσογείου και των ελληνικών θαλασσών με οικονομικά σημασία είναι τα **Eledone cirrhosa**, με χαρακτηριστικό πορτοκαλοκόκκινο φυματώδες σώμα και **Eledone moschata**, γνωστά και με την ονομασία μασχοχτάποδα. Τα χταπόδια αυτά έχουν λεπτούς βραχίονες με μία μόνο σειρά μυζητήρων.

Ελισάβετ Σιδηροπούλου

Ε΄ ΤΑΞΗ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΑΠΟ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΡΙΟ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Την Τρίτη 1 Φεβρουαρίου, στα πλαίσια του μαθήματος της Γλώσσας και συγκεκριμένα της ενότητας «Βιβλία και βιβλιοθήκες», επισκεφτήκαμε τη Δημοτική Βιβλιοθήκη του Δήμου Σκύδρας, όπου η βιβλιοθηκάρια κ. Ελένη Παπαδοπούλου μας ενημέρωσε για τη λειτουργία της βιβλιοθήκης. Στη συνέχεια κάναμε διάφορες ζωγραφιές, για να μείνουν στη βιβλιοθήκη. Τέλος, της κάναμε ερωτήσεις, για να μας λύσει κάποιες απορίες.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πόσα χρόνια κάνετε αυτή τη δουλειά;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: 10 χρόνια.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πώς λέγεται η δουλειά που κάνετε;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Είμαι βιβλιοθηκονόμος. Βιβλιοθηκονόμος είναι ο υπάλληλος που ασχολείται με τη βιβλιοθήκη, δηλαδή κάνει την αγορά των βιβλίων, καταγράφει τα βιβλία στο βιβλίο πρωτοκόλλου της βιβλιοθήκης, στη συνέχεια τα σφραγίζει και τα περνάει στον Η/Υ. Έτσι μπορούμε να ψάξουμε οποιοδήποτε βιβλίο με τον τίτλο του, από το συγγραφέα, τη σειρά ή τον εκδοτικό οίκο.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πού σπουδάσατε;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Στο Τ.Ε.Ι. Βιβλιοθηκονομίας της Αθήνας, αλλά υπάρχει και σχολή πανεπιστημιακή στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο, η

οποία, όταν εγώ σπούδασα, δεν υπήρχε.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Γιατί επιλέξατε αυτό το επάγγελμα;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Όταν ήμουν στην ηλικία σας, κρατούσα τη βιβλιοθήκη στο Δημοτικό Σχολείο του Ριζού. Βέβαια, στο Δήμο σήμερα ασχολούμαι και με διάφορα άλλα πράγματα και είναι δύσκολο να λειτουργώ τη βιβλιοθήκη όπως πρέπει.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ποιος συγγραφέας σας αρέσει πιο πολύ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Μπορώ να πω ότι ο Ζιλμπέρ Σινουέ μου αρέσει πιο πολύ, γιατί γράφει μυθιστορήματα ιστορικού περιεχομένου. Σου δίνει τη δυνατότητα να διαβάζεις μια ιστορία με πολύ εύκολο τρόπο και να σου μείνει κιάλας, να εμπεδώσεις το γεγονός και να σου μείνει μέσα από την πλοκή του μυθιστορήματος. Βέβαια υπάρχουν και πολύ καλοί Έλληνες συγγραφείς. Ένα βιβλίο που έχει διαβαστεί πολύ στη βιβλιοθήκη ήταν «Αθηνά, ευτυχώς που δε γεννήθηκα όμορφη» του Καρακάση. Υπάρχουν και πολλοί άλλοι ο Ποληράκης, Δημουλίδου και άλλοι.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πότε ιδρύθηκε η βιβλιοθήκη;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ιδρύθηκε το 1993 αλλά ουσιαστικά άρχισε να λειτουργεί το 2001 σε νέα βάση. Υπήρχε μια κοινοτική βιβλιοθήκη, επίσης υπήρχε ένας σημαντικός αριθμός βιβλίων από το

σύλλογο Φ.Ε.Σ. Αριστοτέλης που και αυτά δοθήκανε στη βιβλιοθήκη και αποτέλεσαν τη βάση για να γίνει η Δημοτική Βιβλιοθήκη.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πόσα βιβλία έχει η βιβλιοθήκη και τι είδους;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Η βιβλιοθήκη έχει 7.500 περίπου βιβλία και καλύπτει όλους τους τομείς.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ο κόσμος παίρνει βιβλία ή τους έχει επηρεάσει η οικονομική κρίση;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Νομίζω ότι τώρα πια θα αυξηθεί ο αριθμός των ατόμων που θα παίρνει βιβλία, γιατί δε θα υπάρχει η οικονομική δυνατότητα για άλλες δραστηριότητες. Ήδη παρατηρώ ότι τον Ιανουάριο έχει αυξηθεί ο δανεισμός σε σχέση με τις άλλες χρονιές.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ποιες ηλικίες έρχονται, για να δανειστούν βιβλία;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ηλικίες μέχρι και 60 ετών.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πώς αναγνωρίζετε πού είναι το κάθε βιβλίο;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Όλα τα βιβλία έχουν έναν κωδικό στη ράχη τους. Με βάση αυτόν τον κωδικό ταχτοποιούνται στα ράφια. Βλέποντας στον Η/Υ μπορώ να βρω πού βρίσκεται το κάθε βιβλίο για να το πάρω ή για να το ξαναβάλω στη θέση του.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ποιες είναι οι ώρες λειτουργίας της βιβλιοθήκης;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Κάθε μέρα από της 8.00 μέχρι της 14.30 και κάθε Τετάρτη από της 10.30 μέχρι της 3.00 το απόγευμα.

* * *

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΑΠΟ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΗ ΚΥΡΙΑ ΜΕΛΙΤΣΑ ΚΥΖΙΡΙΔΟΥ

Μετά τη βιβλιοθήκη επισκεφτήκαμε το βιβλιοπωλείο «ΟΛΟΓΡΑΜΜΑ» του κ. Σπύρου Θεοδοσιάδη, όπου μιλήσαμε με τη γυναίκα του κ. Μελίτσα για τη λειτουργία του βιβλιοπωλείου.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πόσα χρόνια εργαζέστε εδώ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: 8 χρόνια.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Γιατί ασχοληθήκατε με αυτό το επάγγελμα;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Γιατί ήταν κάτι που μου άρεσε πολύ. Μου αρέσουν πολύ τα βιβλία, το διάβασμα και νομίζω ότι είναι η δουλειά που θα μου ταίριαζε.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Έχει δυσκολίες αυτή η δουλειά;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Έχει πολλές δυσκολίες. Μπορεί το περιβάλλον να φαίνεται ωραίο, όλα να φαίνονται εύκολα, αλλά έχει πολλές δυσκολίες. Ιδίως την εποχή που αρχίζουν τα σχολεία. Το πρόβλημα είναι ότι κουράζεται το μυαλό σου, κουράζεται και το σώμα σου. Είναι τα ξενόγλωσσα, είναι τα βοηθήματα, είναι τα διάφορα ψιλικά, είναι τα είδη γραφείου, έχει πάρα πολλά είδη και πρέπει ανά πάσα στιγμή να γνωρίζεις τι υπάρχει στο μαγαζί, τι ελλείψεις υπάρχουν, για να κάνεις παραγγελίες. Ανά πάσα στιγμή πρέπει να είσαι σε ετοιμότητα, να είναι γεμάτα τα ράφια σου, για να ικανοποιούνται οι επιθυμίες των πελατών.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πότε ανοίξατε το βιβλιοπωλείο και γιατί το ονομάσατε έτσι;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Αυτό το βιβλιοπωλείο το άνοιξε ο ξάδερφός μου, ο Μπάμπης ο Κιρκενίδης, το ονόμασε «ΟΛΟΓΡΑΜΜΑ» που είναι η τρισδιάστατη φωτογραφία που λαμβάνεται με τη βοήθεια ακτίνων λέιζερ. Εγώ δουλεύω εδώ 8 χρόνια και από τον προηγούμενο Μάιο έγινα και ιδιοκτήτρια, το αγοράσαμε μαζί με τον άντρα μου.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Τι βιβλία προτιμούν οι αναγνώστες;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Προτιμούν πιο πολύ βιβλία λογοτεχνικά, κάποιοι ιστορικά και κάποιοι βιβλία τρόμου. Δουλεύω και αρκετά παιδικά.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πόσες ώρες εργάζεστε την ημέρα;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Το μαγαζί είναι ανοιχτό κάθε μέρα πρωί-απόγευμα εκτός το Σάββατο που κλείνουμε στις 2.30. Τώρα υπολογίστε, ανοίγουμε στις 7.30 το πρωί, κλείνουμε στις 2.30 το μεσημέρι και ξαναανοίγουμε από της 5.00 μέχρι της 9.00.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Χρειάζεται να έχει κάποιος ειδικές γνώσεις, για να ανοίξει βιβλιοπωλείο;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Αν αγαπάει αυτό που κάνει, δεν νομίζω ότι χρειάζεται να σπουδάσει το επάγγελμα του βιβλιοπώλη, αρκεί να του αρέσει και να είσαι ενήμερος σε μερικά θέματα. Ένας ανίδεος είναι λίγο δύσκολο να το ξεκινήσει, πρέπει πρώτα να έχει μια προϋπηρεσία πάνω στο είδος.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πόσα είδη βιβλίων υπάρχουν;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Λογοτεχνικά, σχολικά βοηθήματα, παιδικά, ξενόγλωσσα, ξένη λογοτεχνία, επίσης έχουμε τον τύπο, εφημερίδες και περιοδικά.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Είναι ενδιαφέρουσα η δουλειά σας;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ναι, είναι πολύ ενδιαφέρουσα. Έχουμε να κάνουμε με πολύ κόσμο, με παιδάκια σαν κι εσάς, που είστε το πιο ευχάριστο κομμάτι της δουλειάς μας, με διάφορες επιχειρήσεις, με μεγάλους ανθρώπους που έρχονται για τις εφημερίδες και τα περιοδικά.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Εκτός από βιβλία, τι άλλο έχει το μαγαζί;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Έχει παιχνίδια, τσάντες σχολικές, είδη γραφείου, χαρτικά, στυλό, είδη δώρων.

Οι μαθητές της Ε΄ Τάξης

ΣΤ΄ ΤΑΞΗ

ΠΕΣ ΜΟΥ ΠΟΥ ΕΙΣΑΙ ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΤΙ ΤΡΩΣ

Στα πλαίσια του μαθήματος της Γλώσσας και συγκεκριμένα των ενοτήτων «Διατροφή» και «Η ζωή σε άλλους τόπους» οι μαθητές της ΣΤ΄ τάξης συγκέντρωσαν πληροφορίες για διάφορες χώρες του κόσμου και για την κουζίνα τους.

ΒΡΑΖΙΛΙΑ

Η **Βραζιλία** είναι η μεγαλύτερη και πολυπληθέστερη χώρα της Λατινικής Αμερικής, στη Νότια Αμερική.

Η έκταση της Βραζιλίας είναι 8.511.965 τ.χμ.

Σύμφωνα με την απογραφή του 2007 ο πληθυσμός της είναι 190.963.969 κάτοικοι.

Επίσημη γλώσσα είναι τα Πορτογαλικά.

73,6% του πληθυσμού είναι καθολικοί, κάνοντας τη Βραζιλία τη χώρα με το μεγαλύτερο καθολικό πληθυσμό στον κόσμο. 15,4% είναι Προτεστάντες. 7,4% του πληθυσμού θεωρούνται αγνωστικιστές ή άθεοι. Ο πνευματισμός αποτελεί 1,3% του πληθυσμού (περίπου 2,3 εκατομμύρια). 0,3% είναι οπαδοί των αφρικανικών

παραδοσιακών θρησκειών, όπως Candomblé, Macumba, και Umbanda.

Το πολίτευμα της χώρας είναι Ομοσπονδιακή Προεδρική Δημοκρατία.

Η ψηφοφορία είναι προαιρετική για όσες και όσους είναι ηλικίας 16-18 ετών και για τους υπερήλικες άνω των 70 ετών. Στην ηλικία των 18 ετών και άνω και μέχρι τα 70 είναι υποχρεωτική. Οι στρατεύσιμοι δεν ψηφίζουν.

Το κλίμα παρουσιάζει μεγάλες διαφοροποιήσεις ανάλογα με το υψόμετρο

και το γεωγραφικό πλάτος. Στις Βόρειες περιοχές το κλίμα είναι τροπικό. Πολύ υγρό με μεγάλες βροχοπτώσεις από τον Ιανουάριο έως το Μάιο. Στις ΒΑ, Α και ΝΑ περιοχές το κλίμα είναι υποτροπικό με βροχοπτώσεις καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και μικρές διακυμάνσεις στη θερμοκρασία. Στα Δυτικά το κλίμα είναι τροπικό με πολύ μεγάλες βροχοπτώσεις κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού (Νοέμβριος – Φεβρουάριος). Στις Κεντρικές περιοχές η υγρή εποχή των βροχών (Οκτώβριος – Ιανουάριος) έρχεται σε μεγάλη αντίθεση με τους ξηρούς μήνες του χειμώνα (Μάιος – Σεπτέμβριος). Οι Νότιες πολιτείες βρίσκονται εκτός της τροπικής ζώνης και χαίρουν ενός πιο ήπιου κλίματος με αξιοπρόσεκτες διαφορές ανάμεσα στο χειμώνα και το καλοκαίρι. Ο χειμώνας συνοδεύεται συνήθως από δυνατούς νότιους ανέμους. Και εδώ έχει βροχοπτώσεις σε όλη τη διάρκεια του έτους.

Η Βραζιλία χωρίζεται στις μεγάλες περιοχές: το βαθύπεδο του Αμαζόνιου, τα υψίπεδα της Γουιάνας και το βραζιλιανό υψίπεδο. Το βαθύπεδο του Αμαζόνιου είναι μια τεράστια πεδινή περιοχή με πολύ απλή μορφολογική

δομή, με σημαντικές εκτάσεις τροπικών δασών και με ενότητα στο σύστημα της υδρογραφίας. Βορειότερα βρίσκονται τα υψίπεδα της Γουιάνας. Την υπόλοιπη έκταση της χώρας την κατέχει το εκτεταμένο βραζιλιανό υψίπεδο, που υψώνεται σιγά σιγά προς τη ΝΔ κατεύθυνση (όρος Μπαντέιρα, 2.884 μ.) και πέφτει απότομα, σχηματίζοντας στον Ατλαντικό ωκεανό στενή παραλία. Το υψίπεδο χαμηλώνει προς τη χαμηλή πεδιάδα του άνω ρου του ποταμού Παραγουάη. Η ανατολική πλευρά του υψιπέδου αποτελείται από ογκώδη βουνά. Στα νότια το βραζιλιανό υψίπεδο επεκτείνεται με το οροπέδιο του Παρανά. Στο κέντρο σχηματίζεται το οροπέδιο Μάτο Γκρόσο.

Το προϊόν που κατέχει την πρώτη θέση είναι ο καφές και η χώρα παράγει το μισό καφέ που καταναλίσκεται κάθε χρόνο στον κόσμο. Άλλα σημαντικά προϊόντα της χώρας είναι ο καπνός, το βαμβάκι, το κακάο και το ρύζι, που εξάγονται και αυτά σε μεγάλες ποσότητες κάθε χρόνο. Εκτός από τη γεωργία, η Βραζιλία έχει αναπτυγμένη και την κτηνοτροφία. Σήμερα, μαζί με την Αργεντινή, είναι από τις σημαντικότερες χώρες της Νότιας Αμερικής που εξάγει κατεψυγμένα ή κονσερβοποιημένα κρέατα.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ ΦΑΓΗΤΟ ΤΗΣ ΒΡΑΖΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΠΩΣ ΜΑΓΕΙΡΕΥΕΤΑΙ:

Μοσχάρι και χοιρινό ραγού με μαύρα φασόλια (Φεϊζογιάντα)

- 10 άτομα**
- Προετοιμασία:** 20 λεπτά
- Μούλιασμα:** 12 ώρες
- Ψήσιμο:** 3 ώρες

- Υλικά**
- 1 κιλό παστό χοιρινό
- 500 γραμ. παστό βοδινό (σε ένα τεμάχιο)
- 500 γραμ. άπαχο βοδινό για βραστό
- 1 κότσι
- 2 αυτιά
- 1 ουρά

1 γλώσσα χοιρινή
 100 γραμ. λαρδί
 300 γραμ. καπνιστά λουκάνικα (σχάρας)
 Ένα κιλό μαύρα φασολιά ξερά
 1 κρεμμύδι
 3 σκελίδες σκόρδο
 2 καυτερές πράσινες πιπεριές
 4 δαφνόφυλλα
 2 κουτ. σούπας ψιλοκομμένο μαϊντανό
 2 κουτ. σούπας ψιλοκομμένης
 πρασουλίδας
 Λάδι
 Πιπέρι φρεσκοαλεσμένο

σιγανή φωτιά
 έχοντας τη
 χύτρα
 σκεπασμένη.
 Προσθέστε τα
 λουκάνικα και
 συνεχίστε το
 ψήσιμο για 30
 ή 40 λεπτά,
 ώσπου να
 μαλακώσουν
 εντελώς τα

Παρασκευή

Βάλτε το παστό χοιρινό και το βοδινό σε μια πιατέλα και καλύψτε τα με κρύο νερό. Ξεδιαλέξτε τα φασόλια και πετάξτε τυχόν μικρά χαλικάκια, ξεπλύνετέ τα και βάλτε σε μια μπολιέρα. Σκεπάστε τα με κρύο νερό κι αφήστε τα να μουλιάσουν 12 ώρες. Την επομένη, στραγγίστε τα φασόλια και βάλτε τα σε μια μεγάλη χύτρα. Προσθέστε μπόλικο κρύο νερό και αφήστε τα να πάρουν βράση. Αφήστε τα να βράσουν σκεπασμένα για 1 ώρα σε σιγανή φωτιά. Στραγγίστε τα παστά κρέατα και βάλτε τα σε άλλη χύτρα. Προσθέστε το άπαχο κρέας, το κότσι, τα αφτιά, τη γλώσσα, τη χοιρινή ουρά και το λαρδί. Ξαφρίστε, σκεπάστε τη χύτρα και συνεχίστε το ψήσιμο για 1 ώρα. Στραγγίστε προσεχτικά το κρέας και βάλτε το μέσα στη χύτρα με τα φασόλια. Προσθέστε τη δάφνη και πιπερώστε. Συνεχίστε το ψήσιμο για 1 ώρα σε

φασολιά. Ξεφλουδίστε το κρεμμύδι και ψιλοκόψτε το. Καθαρίστε τις σκελίδες του σκόρδου και λιώστε το. Κόψτε το κοτσάνι από τις πιπεριές, χαράξτε τες στη μέση, αφαιρέστε τα σποράκια και τα εσωτερικά υπόλευκα τμήματα, πριν τις ψιλοκόψετε πολύ προσεκτικά. Ρίξτε λίγο λάδι σε ένα τηγάνι και σοτάρετε το κρεμμύδι, το σκόρδο και την πιπεριά για λίγα λεπτά. Προσθέστε 2 κουταλιές μαύρα φασόλια με το ζουμί τους μέσα στο τηγάνι και λιώστε τα με το πιρούνι. Αδειάστε το περιεχόμενο του τηγανιού στη χύτρα, προσθέστε το μαϊντανό και την πρασουλίδα και ανακατέψτε. Αφήστε το μίγμα να σιγοβράσει για 10 επιπλέον λεπτά. Βγάλτε τα κρέατα από την χύτρα, ψιλοκόψτε τα σε κομμάτια και τοποθετήστε τα σε μια μεγάλη πιατέλα. Σερβίριστε τα φασολιά σε άλλο σκεύος μαζί με τις σάλτσες τους. Σερβίρετε με φαρόφα, μινείρα, λευκό ρύζι, σάλτσα με καυτερές πιπεριές και λεμόνι και πορτοκάλια κομμένα στα τέσσερα.

Γκιόκα Κριστιάν , Τσαγιαννήδης Σαμουηλ

ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ

Στα πλαίσια του μαθήματος της Γλώσσας και συγκεκριμένα της ενότητας «Ατυχήματα», οι μαθητές της ΣΤ΄ τάξης έγραψαν για ατυχήματα που τους έχουν συμβεί. Στη συνέχεια θα διαβάσετε δύο από τα πιο χαρακτηριστικά, που συνέβησαν μέσα στο σπίτι και στο γήπεδο, την ώρα του παιχνιδιού.

ΕΝΑ ΑΤΥΧΗΜΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ

Ήμουν 3-4 ετών, όταν μου συνέβη αυτό το ατύχημα. Ήμουν στην κρεβατοκάμαρα των γονιών μου μέσα στο παιδικό μου κρεβάτι.

Αυτό το ατύχημα συνέβη πριν γεννηθεί η αδερφή μου η Ανατολή. Ήμασταν μόνο εγώ, η μαμά και ο μπαμπάς μου.

Ο μπαμπάς μου κοιμότανε στο κρεβάτι του και το δικό μου κρεβάτι ήταν σχεδόν δίπλα. Ένα μικρό κενό μας χώριζε. Η μαμά μου μαγείρευε.

Εγώ, καθώς είχα μάθει έναν τρόπο για να βγαίνω από το κρεβάτι μου και να πηδώ στο κρεβάτι των γονιών μου, το εφάρμοσα για μια ακόμη φορά. Όλα έγιναν σε κλάσματα δευτερολέπτου. Πήγα να βγω από το κρεβάτι μου. Πρώτα βγάξω το ένα πόδι και το ακουμπώ στο κρεβάτι των γονιών μου. Το άλλο πόδι δεν βγαίνει, σφήνωσε. Ξαφνικά, χωρίς να το καταλάβω, βρίσκομαι στο πάτωμα και με το δόντι μου καρφωμένο.

Αμέσως με το που ακούγεται ο κρότος ξυπνάει ο μπαμπάς μου έντρομος. Η μαμά μου έρχεται γρήγορα από την κουζίνα. Με βλέπουν στο πάτωμα πεσμένο. Αίματα παντού. Με σηκώνουν και με βάζουν στο αυτοκίνητο να πάμε στο νοσοκομείο. Θυμάμαι χαρακτηριστικά από τότε πως συνέχεια ρωτούσα την μαμά μου, που με τις χαρτοπετσέτες προσπαθούσε να σταματήσει την αιμορραγία, αν θα με πειράζουν

οι γιατροί. Αυτή μου έλεγε όχι. Κάτι τέτοιο όμως δεν συνέβη. Αμέσως με πήγαν στα επείγοντα.

Μια κ. Προδρόμου, θυμάμαι, ανέλαβε και μου έκανε γύρω στα 3-4 ράμματα, αν θυμάμαι καλά. Τότε ήρθε και ένας γιατρός νοσοκόμος και μου κρατούσε το κεφάλι, γιατί σηκωνόμουν όρθιος. Κρατούσα τον μπαμπά μου σφιχτά από το χέρι. Αυτός μου έλεγε διάφορες ιστορίες για να ξεχαστώ. Όμως ο πόνος δεν ξεχνιέται ό,τι και αν κάνεις.

Για εβδομάδες δεν πολυανοιγόκλεινα το στόμα μου, γιατί τα ράμματα πονούσαν. Όμως με τον καιρό έφυγαν τα ράμματα αλλά ακόμα και τώρα, μετά από 8 χρόνια, έχει μείνει ένα σημάδι στα χείλη μου, που κάθε φορά που το βλέπω μου θυμίζει την φρικτή εκείνη μέρα. Εκείνη τη μέρα που όσο και αν μεγαλώσω δεν θα την ξεχάσω ποτέ.

Θεοδοσίου Κυριάκος

* * *

ΕΝΑ ΑΤΥΧΗΜΑ ΣΤΟ ΓΗΠΕΔΟ

Ένα καλοκαίρι αποφάσισα να πάω να παίξω μπάλα στο γήπεδο. Στην αρχή προσπαθούσαμε να φτιάξουμε τις ομάδες. Εγώ έπαιζα στην άμυνα, για να κόβω τις μπαλιές των αντιπάλων.

Σε μια στιγμή η ομάδα μου βγαίνει στην αντεπίθεση. Τότε τρέχω μπροστά για γκολ. Ο Στέλιος μου βγάζει μια μπαλιά. Στην προσπάθειά μου να σουτάρω ο Γιώργος μου πήρε την μπάλα από τα πόδια και σουτάρω στον αέρα. Τότε έπεσα κάτω, γιατί το γόνατο είχε μετακινηθεί και δεν μπορούσα να κάνω τίποτα.

Παρόλα αυτά μετά από λίγο συνέχισα να παίζω μπάλα. Οι φίλοι μου μού είχαν πει να μην παίζω, αλλά εγώ, επειδή ήμουν ζεστός ακόμα και δεν πονούσα, δεν τους άκουσα. Όταν τελείωσε ο αγώνας, πήγα στο σπίτι και έκανα μπάνιο. Μετά από λίγη ώρα το πόδι μου είχε πρηστεί και δεν μπορούσα να το πατήσω. Τότε οι γονείς μου με πήγαν στο νοσοκομείο για εξετάσεις.

Στην αρχή με ρώτησαν πώς το έπαθα. Στην συνέχεια, έβγαλα μερικές ακτινογραφίες. Οι γιατροί τελικά διαπίστωσαν ότι είχε μεταφερθεί το γόνατό μου. Το έβαλαν στη θέση του και μου είπαν ότι θέλει ξεκούραση. Όταν πια είχα πάει σπίτι και είχαν τελειώσει όλα, ένιωσα μια ανακούφιση.

Κελεσίδης Στέφανος

ΟΛΟΗΜΕΡΟ

Τα παιδιά του Ολοήμερου, στα πλαίσια του μαθήματος των Νέων Τεχνολογιών και με τη βοήθεια του κ. Κώστα Δράμαλη, ασχολήθηκαν στον ηλεκτρονικό υπολογιστή με τη ζωγραφική. Να μερικά από τα έργα τους.

ΤΟ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙΟΥ

Η αποκριά για το χριστιανικό εορτολόγιο είναι ένας σταθμός και μια αφετηρία. Σταματά τη μέρα αυτή η κατανάλωση αρτυμένων φαγητών και αρχίζει την επόμενη, την "Καθαρή Δευτέρα", η μεγάλη Σαρακοστή, που διαρκεί επτά εβδομάδες.

Οι αποκριάτικες ψυχαγωγικές εκδηλώσεις, που δεν έχουν απολύτως καμιά σχέση με το χριστιανικό πνεύμα και το χριστιανικό εορτολόγιο, έχουν πανάρχαιες ρίζες.

Η αρχή των αποκριάτικων εκδηλώσεων γίνονταν αισθητή την "Τσικνοπέμπτη". Αυτή την ημέρα και ο πιο φτωχός έπρεπε να "τσικνώσει τη γωνιά του", αφού κάτι θα έβρισκε να ψήσει στη φωτιά, και η τσίκνα, η κνίσα δηλαδή, θα μοσχοβολούσε το σπίτι και όλη τη γειτονιά.

Βασικό χαρακτηριστικό είναι το τρικούβερο γλέντι. Το κύριο γνώρισμα στις εκδηλώσεις αυτές είναι οι μεταμφιέσεις. Οι μεταμφιεσμένοι έχουν διάφορα ονόματα, αλλά το κοινότερο που έχει επικρατήσει είναι "Μασκαράδες" και "Καρναβάλια".

* * *

Προέλευση καρναβαλιών

Οι μεταμφιέσεις είναι, κατά τους εθνολόγους,

κατάλοιπο μιας πανάρχαιας γιορτής που έχει τις ρίζες της στην νεολιθική εποχή. Οι γιορτές αυτές των καρναβαλιών καθιερώθηκαν, για να συμβολίζουν το θάνατο του χειμώνα με τον ερχομό της άνοιξης και για να προκαλούν οι πρωτόγονοι λαοί με τις μεταμφιέσεις την "καλή χρονιά" για "καρποφορία και γονιμότητα της γης".

Κυρίαρχο στοιχείο, λένε, των παλιών μεταμφιέσεων είναι οι προσωπίδες από γιδοτόμαρο και τραγίσια κέρατα, ώστε να μοιάζουν με τράγους,

Τα φαγητά που τρώγονται τις αποκριές είναι κατ'εξοχήν κτηνοτροφικά, ώστε να έχουμε την εβδομάδα της κρεατινής με κρέατα και της τυρινής με γαλακτοκομικά προϊόντα. Τα στοιχεία αυτά συναντιούνται στην Αρχαία Ελλάδα και στην Αρχαία Ρώμη, όπου γιόρταζαν τα Κρόνια και τα Σατουρνάλια με τον ίδιο τρόπο και οι εορταστές ντύνονταν με τραγοτόμαρα μιμούμενοι τους τράγους, τις κατσίκες και τα πρόβατα.

Από τους παλιούς θεούς – ζώα αναδείχτηκαν το βόδι, ο τράγος και το κριάρι. Τα ζώα αυτά ασκούσαν σημαντικό ρόλο στη ζωή του ανθρώπου και οι κτηνοτροφικές φυλές ξεχώριζαν σε «Βοοτρόφους» και «Αιγοπροβατοτρόφους». Σε σύγκρουση, που έγινε μεταξύ των δύο φυλών, υπερίσχυσαν οι αιγοπροβατοτρόφοι. Η νικήτρια φυλή καθιέρωσε, λένε ερευνητές, τις γιορτές αυτές τιμώντας τους θεούς της.

Κατάλοιπο της μεγάλης σύγκρουσης των δύο φυλών ήταν: να χωρίζονται οι καρναβαλιστές σε δύο στρατόπεδα και να συγκρούονται μεταξύ τους χωρίς λόγο μέχρι θανάτου, για να μην αφήσουν τόπο στους άλλους να περάσουν αν το δρομάκι ήταν στενό, κι έπρεπε κάποια από τις ομάδες να παραμερίσει. Οι συγκρούσεις αυτές ήταν το κυρίαρχο στοιχείο παντού στις γιορτές του καρναβαλιού.

Οι πέτρες με τα όπλα που μεταχειρίζονταν παλιότερα στις συγκρούσεις αυτές, αντικαταστάθηκαν στις μέρες μας με τον ακίνδυνο χαρτοπόλεμο που γίνεται με σερπαντίνες και κομφετί, ως τελευταία ανάμνηση κι αναπαράσταση των τρομερών μαχών που έγιναν.

Σεμερτίδου Ευθυμία (Δ' Τάξη)

* * *

ΤΣΙΚΝΟΠΕΜΠΤΗ

Η Τσικνοπέμπτη είναι μια ετήσια τελετή, της οποίας η αρχή χάνεται μέσα στους αιώνες. Η ημέρα που τρώγεται κρέας. Η λέξη Τσικνοπέμπτη προέρχεται από τις λέξεις "τσίκνα" (η μυρωδιά του καμένου ψημένου κρέατος) και "Πέμπτη". Η Τσικνοπέμπτη βρίσκεται στο μέσο των 3 εβδομάδων του εορτασμού του καρναβαλιού. Πρόκειται για τη Πέμπτη της 2ης εβδομάδας, της Κρεατινής. Γιορτάζεται την Πέμπτη που είναι 11 ημέρες πριν την Καθαρά Δευτέρα. Είναι ημέρα χαράς αλλά και προετοιμασίας για τους Ελληνορθόδοξους χριστιανούς, καθώς η σαρανताήμερη περίοδος της Σαρακοστής πριν το Πάσχα πλησιάζει. Την μέρα αυτή επιβάλλεται από το έθιμο το ψήσιμο κρέατος στα κάρβουνα.

Παπαθεοδώρου Απόστολος (Δ' Τάξη)

* * *

ΓΑΪΤΑΝΑΚΙ

Γαϊτανάκι είναι το παιχνίδι στο οποίο ομάδες μεταμφιεσμένων χορεύουν κυκλικά γύρω από έναν ξύλινο στύλο που έχει πάνω του δεμένες πολύχρωμες κορδέλες.

Κάθε χορευτής κρατά από μία. Έτσι, οι κορδέλες πλέκονται γύρω από το στύλο. Η λέξη γαϊτανάκι προέρχεται από το όνομα της ιταλικής πόλης Γαέτα και σημαίνει λεπτό κορδόνι.

Παπαδόπουλος Γιώργος (Δ΄ Τάξη)

* * *

Ο ΧΑΡΤΑΕΤΟΣ

Το πέταγμά του ψηλά στον καταγάλανο ουρανό δεν υποδηλώνει παρά την ανάταση και την κάθαρση της ψυχής μετά το ξεφάντωμα της Αποκριάς. Το πέταγμα του χαρταετού ερμηνεύεται σαν την επιθυμία του ανθρώπου να διώξει μακριά το κακό. Μολονότι ο χαρταετός πρωταγωνιστεί στα Κούλουμα, θα πρέπει να θυμόμαστε ότι πατρίδα του είναι η μακρινή Ανατολή.

Ο χαρταετός φαίνεται να άνοιξε για πρώτη φορά τα πολύχρωμα εύθραυστα φτερά του περίπου στα 1000 π. Χ..

Από την Κίνα, φτιαγμένος από μετάξι και μπαμπού, με τη μορφή του δράκου που ήταν ιερό, θεϊκό σύμβολο, αντικείμενο θαυμασμού και λατρείας για τον λαό, πέταξε μακριά.

Τον 4ο π.Χ. αι., στην αρχαία Ελλάδα, σύμφωνα με τις πηγές, ο αρχιμηχανικός Αρχύτας του Τάραντος χρησιμοποίησε στην αεροδυναμική του τον αϊτό. Παλαιότερη αναφορά θα μπορούσε να θεωρηθεί η απεικόνιση σε ελληνικό αγγείο της κλασικής περιόδου μιας κόρης που κρατά στα χέρια της λευκή σαΐτα δεμένη με νήμα, ένα είδος αϊτού δηλαδή, και την οποία ετοιμάζεται να πετάξει.

Ο χαρταετός, στη μακραίωνη ιστορία του, χρησιμοποιήθηκε ποικιλοτρόπως: για τη μέτρηση της θερμοκρασίας και της ταχύτητας των ανέμων, για μελέτες της ατμόσφαιρας και του ηλεκτρισμού, αλλά ακόμα και για αεροφωτογραφήσεις. Έσωσε ναυαγούς, έστειλε στρατιωτικά σήματα, κίνησε κάρα, ακόμα και αυτοκίνητα.

Σε κάθε χώρα, το πέταγμα του χαρταετού παίρνει μια εντελώς διαφορετική διάσταση, καθώς με διάφορους τρόπους, συσχετίζεται με τις παραδόσεις, τα ήθη και τα έθιμα του τόπου. Πάντως, είτε ως παιχνίδι και συνήθεια του χθες, είτε ως παιχνίδι του σήμερα μα και του αύριο, το πέταγμα του χαρταετού έχει τη δύναμη, σε διαφορετικές χρονικές περιόδους

του έτους για κάθε χώρα, να ξεσηκώνει σε όλο τον κόσμο μικρούς και μεγάλους και να τους παρασύρει σ' ένα διαφορετικό, αλλά πάντοτε πολύχρωμο πανηγύρι χαράς.

Για τα ελληνικά κούλουμα, ο χαρταετός κατασκευαζόταν πάντα από τα ίδια τα παιδιά, με ή χωρίς τη βοήθεια των δικών τους, με απλά υλικά, όπως χαρτί, καλάμι ή λεπτό πηχάκι, σπάγκο και εφημερίδες και με περισσεύματα από τις αποκριάτικες κορδέλες.

Φαντίδου Νεφέλη (Δ΄ Τάξη)

* * *
ΜΠΟΥΛΕΣ

Οι **Μπούλες** είναι παλαιότατο αποκριάτικο έθιμο της Νάουσας Ημαθίας. Δύσκολα μπορούμε σήμερα να βρούμε τις ρίζες του, όπως συμβαίνει με τα περισσότερα από τα έθιμά μας. Στο αποκριάτικο αυτό έθιμό μας, έχει δοθεί πολύ πετυχημένα ο ορισμός χορευτικό δράμενο, γιατί η δράση των ανθρώπων που συμμετέχουν στην τέλεσή του είναι δράση χορευτική και χωρίς αυτήν η τέλεση του εθίμου είναι αδύνατη. Τα κυριότερα στοιχεία του εθίμου που μας μεταφέρονται από μία πολύ αυστηρή προφορική παράδοση είναι:

- Η συγκρότηση του μπουλουκιού, που προϋποθέτει την αυστηρή αποδοχή και τήρηση ορισμένων κανόνων τέλεσης του εθίμου για συμμετοχή σ' αυτό.
- Το φύλο των τελεστών είναι μόνο νέοι άνδρες.
- Τη γυναικεία μορφή (νύφη – μπούλα) την υποδύεται πάντα άνδρας.
- Η ένδυση, η μεταμφίεση και η συμπεριφορά των τελεστών διέπονται από πατροπαράδοτους κανόνες.
- Τα μουσικά όργανα, οι χοροί, το δρομολόγιο, είναι προκαθορισμένα από το τελετουργικό, που ακολουθείται αναλλοίωτο στο πέρασμα των

των χρόνων.

Το έθιμο έχει τις ρίζες του στην αρχαιότητα και πιθανότατα έχει σχέση με τελετές φυλετικής μύησης, όπως η τελετή ενηλικίωσης κατά την οποία ο νέος, ντυμένος με γυναικεία ρούχα και οδηγούμενος από ανύπανδρους άντρες της φυλής, θα μνηθεί με τη σειρά του στα

μυστικά της, θα αποβάλλει τη γυναικεία ενδυμασία και θα μεταμορφωθεί σε άνδρα. Σήμερα μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι στη μακραίωνη ιστορία του

το έθιμο μεταπλάθει και παράλληλα ενσωματώνει στα επί μέρους στοιχεία του την τοπική παράδοση, τους μύθους, τους θρύλους, τα τραγούδια και τους ηρωικούς αγώνες της Νάουσας. Οι τελεστές ήταν και είναι πάντα νέοι άνδρες. Ο αριθμός τους τα παλαιότερα χρόνια φαίνεται να ήταν από έξι μέχρι δώδεκα, ενώ σήμερα μπορεί να συμμετέχουν και περισσότεροι. Στο μπουλούκι, από πολύ παλιά έπαιρναν μέρος και μικρά αγόρια.

**Παπαθεοδώρου Απόστολος,
Σιδηροπούλου Ελισάβετ (Α΄ Τάξη)**

* * *

ΤΟ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ ΤΟΥ ΡΙΟ

Το καρναβάλι του Ρίο διοργανώνεται από το 1830. Το 1984 δημιουργήθηκε το διάσημο πλέον Σαμποδρόμιο, όπου γίνεται η μεγάλη παρέλαση της σάμπα. Η σάμπα είναι ο εθνικός χορός της Βραζιλίας. Ο ρυθμός της ξεσηκώνει και χορεύεται σχεδόν παντού.

Οι σχολές της σάμπα προετοιμάζονται όλο το χρόνο. Κάθε σχολή έχει το δικό της άρμα και το δικό της πλήρωμα, και η παρέλαση στο Σαμποδρόμιο είναι στην ουσία ένας διαγωνισμός ανάμεσα στις σχολές για το ποια θα παρουσιάσει το καλύτερο και

εντυπωσιακότερο θέαμα. Κάθε σχολή διαλέγει ένα θέμα και παρουσιάζει ανάλογα το άρμα, τα κοστούμια, τη χορογραφία και την μπάντα της. Τα πληρώματα αποτελούνται από εκατοντάδες καρναβαλιστές, οι οποίοι χορεύουν ξέφρενα σάμπα.

Στο τέλος της παρέλασης που κρατά πολλές ώρες, οι κριτές αποφασίζουν ποια σχολή τα πήγε καλύτερα και της δίνουν το βραβείο του καρναβαλιού. Εκτός από το Σαμποδρόμιο, στο Ρίο διοργανώνονται μεγάλοι χοροί σε πολυτελή ξενοδοχεία. Σπουδαία πάρτι γίνονται και στις παραλίες, με μπάντες, γλέντι και χορό μέχρι το πρωί.

Μεγάλο ενδιαφέρον έχει και το λεγόμενο «καρναβάλι του δρόμου». Ενώ όλες οι σχολές παρελαύνουν στο Σαμποδρόμιο και στα Ξενοδοχεία γίνονται επίσημοι χοροί, στους δρόμους της πόλης χιλιάδες απλοί άνθρωποι χορεύουν και διασκεδάζουν χωρίς να νοιάζονται για τις στολές ή τα φώτα των φωτογράφων.

Στο καρναβάλι του δρόμου όλοι είναι ελεύθεροι και ξένοιαστοι να κάνουν ό,τι θέλουν. Χορεύουν σάμπα, τραγουδάνε και ξεφαντώνουν σε ένα τρελό γλέντι που κρατάει όλη τη νύχτα.

Παπαδόπουλος Γιώργος (Α΄ Τάξη)

ΜΕΓΑΛΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ Ο ΠΥΡΓΟΣ ΤΟΥ ΑΪΦΕΛ

Ο Πύργος του Αΐφελ είναι το σήμα κατατεθέν της Γαλλίας. Κατασκευάστηκε το 1889 από τον μηχανικό Γουστάβο Αΐφελ και σήμερα αποτελεί ένα από τα γνωστότερα κτίρια στον κόσμο. Με ύψος 325 μέτρα (300 χωρίς την κεραία) ήταν το πιο ψηλό κτίριο στον κόσμο μέχρι που το ξεπέρασε το Εμπάιρ Στίιτ της Νέας Υόρκης το 1931. Έχει βάρος 10.100 τόνους και η κατασκευή του είναι τόσο σταθερή ώστε παρεκκλίνει μόλις έως 7,5 εκατοστά με σφοδρό άνεμο.

Έχει τρία επισκέψιμα επίπεδα, καθένα προσβάσιμο με σκάλες ή με ανελκυστήρα. Για την άνοδο μέχρι το πρώτο επίπεδο χρειάζονται 300 βήματα (το ίδιο και για το δεύτερο). Το τρίτο και μεγαλύτερο επίπεδο είναι προσβάσιμο μόνο με τον ανελκυστήρα. Και το πρώτο και το δεύτερο επίπεδο διαθέτουν εστιατόριο.

Για την κατασκευή 300 εργάτες ένωσαν 18.038 κομμάτια αδιάβροχου σιδήρου με 2,5 εκατομμύρια πριτσίνια, με μια στατική μελέτη του Maurice Koechlin. Ο Αΐφελ βοήθησε τους μηχανικούς Émile Nouguier και Maurice Koechlin και τον αρχιτέκτονα Stephen Sauvestre. Ο κίνδυνος ατυχήματος ήταν μεγάλος καθώς, σε αντίθεση με σύγχρονους ουρανοξύστες, ο πύργος ήταν σε ανοιχτό πλαίσιο, χωρίς κανέναν ενδιάμεσο όροφο εκτός από δύο πλατφόρμες. Ωστόσο επειδή ο Αΐφελ είχε λάβει προληπτικά μέτρα ασφαλείας, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης των κινητών ικριωμάτων, προστατευτικά κιγκλιδώματα και οθόνες, μόνο ένας άνθρωπος πέθανε. Ο πύργος εγκαινιάστηκε στις 31

Μαρτίου 1889 και άνοιξε για το κοινό στις 6 Μαΐου 1889.

Κελεσιδης Στέφανος, Φαντίδου Χριστίνα (ΣΤ΄ Τάξη)

ΚΑΙΡΟΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑ**Καιρός**

* * *

Με τον γενικό όρο **καιρός** εννοείται η κατάσταση της ατμόσφαιρας της Γης σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο από την άποψη της θερμοκρασίας, της πίεσης, της υγρασίας και του υφισταμένου ανέμου (ένταση και διεύθυνση), με ό,τι άλλο φαινόμενο συνοδεύει αυτά, τόσο στη ξηρά, όσο και στη θάλασσα ή στον υπεκείμενο αέρα του ίδιου πάντα τόπου. Η επιστήμη που εξετάζει τον καιρό είναι η Μετεωρολογία.

Συνεπώς θα μπορούσε να ορισθεί ότι καιρός είναι το σύνολο των μετεωρολογικών παραμέτρων σε μία συγκεκριμένη τοποθεσία και κατά μία συγκεκριμένη χρονική στιγμή.

Οι "μηχανές" που παράγουν τις διαφορές ατμοσφαιρικές καταστάσεις ανά τον κόσμο είναι πρωταρχικά ο Ήλιος, και στη συνέχεια η Γη, με τις κινήσεις της, και η Ατμόσφαιρα που περιβάλλει τη Γη, οι οποίες και συγκροτούν το λεγόμενο "θερμικό σύστημα". Όλα τα συναφή φαινόμενα, που λέγονται και "καιρικά φαινόμενα" συμβαίνουν στην ατμόσφαιρα τα οποία και επιδρούν στην επιφάνεια της Γης.

Για να γίνει περισσότερο αντιληπτός ο μηχανισμός της δημιουργίας του καιρού, δηλαδή του θερμικού συστήματος Ήλιος-Γη-Ατμόσφαιρα, θα πρέπει να έχουν γίνει προηγουμένως κατανοητές οι φυσικές ιδιότητες και τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των παραπάνω συντελεστών. Όπως επίσης και ο ρόλος της Γης και της ατμόσφαιράς της, τόσο στη δημιουργία, όσο και στην εξέλιξη των καιρικών φαινομένων ή μετεωρολογικών φαινομένων.

Φαντίης Στάθης, Κελεσίδης Νικόλαος (Ε' Τάξη)

Κλίμα

Κλίμα ονομάζεται η μέση καιρική κατάσταση ή καλύτερα ο μέσος καιρός μιας περιοχής, που προκύπτει από τις μακροχρόνιες παρατηρήσεις των διαφορών μετεωρολογικών στοιχείων. Το κλίμα επομένως είναι κάτι διαφορετικό από τον καιρό, που χαρακτηρίζεται σαν μια φυσική κατάσταση της ατμόσφαιρας κατά τη διάρκεια μιας μικρής χρονικής περιόδου. Το κλίμα παίζει σπουδαιότατο ρόλο, τόσο στο φυτικό όσο και στο ζωικό βασίλειο. Από το κλίμα ορίζονται οι ζώνες της βλάστησης καθώς και η κατανομή των ζώων και των ανθρώπων πάνω στη γη. Ο τύπος ενός κλίματος συνήθως καθορίζεται από την ταξινόμηση κατά Köppen, που υιοθετεί διαφορετικές κλιματικές ζώνες με βάση τη βλάστηση κάθε περιοχής.

Η γη διαιρείται σε πέντε ζώνες ανάλογα με το κλίμα:

- Ισημερινή ή διακεκαυμένη
- δύο εύκρατες και
- δύο πολικές.

Η πρώτη αυτή διαίρεση της γης σε ζώνες βελτιώθηκε κι έγινε νέα διαίρεση σε ζώνες θερμοκρασίας ανέμου και βροχής. Επειδή όμως οι διαφορές ζώνες είναι φυσικό να μην έχουν το ίδιο κλίμα, έγινε μια ταξινόμηση κατά την οποία ενώνονται τα διάφορα κλιματικά στοιχεία και συνιστούν τους κλιματικούς τύπους. Οι βασικότεροι κλιματικοί τύποι είναι:

- Ηπειρωτικός ή χερσαίος
- θαλάσσιος ή ωκεάνιος και
- τύπος ορέων και ύψους.

ΓΙΑΤΙ ΤΟ ΛΕΜΕ:**«Πετάω την σκούφια μου»**

Η βασίλισσα Αμαλία, σύζυγος του Όθωνα, ήταν η πρώτη που λανσάρισε την «αυλική αμφίεση χορού», ένα συνδυασμό συρμού της εποχής με ελληνικά στοιχεία, αυτή που έγινε γνωστή ως «στολή Αμαλίας». Εκείνο που ενθουσίασε τους Έλληνες ήταν το φεσάκι που φορούσε στο κεφάλι της. Όταν οι συγκεντρωμένοι στην είσοδο των ανακτόρων είδαν την όλη εμφάνιση, ζητωκραύγασαν τη βασίλισσα και πέταξαν τα δικά τους φέσια στον αέρα ως εκδήλωση χαράς. Πολύ αργότερα, όταν οι Έλληνες μάθαιναν για τις νίκες των Ελλήνων στρατιωτών στο μέτωπο, πέταγαν τα δικοχά τους στον αέρα, ως ένδειξη ενθουσιασμού. Απ' αυτού του είδους τις εκδηλώσεις έμεινε η φράση «πετάω τη σκούφια μου» να λέγεται προς δήλωση του ότι επιθυμώ διακαώς κάτι ή είμαι πάντα πρόθυμος να κάνω κάτι.

* * *

«Κύκνειο άσμα»

(Από το βιβλίο της Γιολάντας Τσορώνη – Γεωργιάδη «Γιατί το λέμε έτσι...»)

Σμερτσίδης Στέλιος, Τσαγιαννίδης Σαμουήλ (ΣΤ' Τάξη)

Ο Κύκνος, σύμφωνα με τη μυθολογία, ήταν βασιλιάς των Λιγούρων, φίλος του Φαέθοντα, στου οποίου την πτώση από το άρμα του Ήλιου ήταν παρών. Θεωρείται ότι αυτός είναι εκείνος που δίδαξε το άσμα στον Απόλλωνα και ότι απ' αυτόν μεταμορφώθηκε στο πτηνό κύκνο και έπειτα σε αστερισμό. Οι αρχαίοι θεωρούσαν τον κύκνο ως ιερό πτηνό του θεού και τον χρησιμοποιούσαν στις χρησμοδοτήσεις.

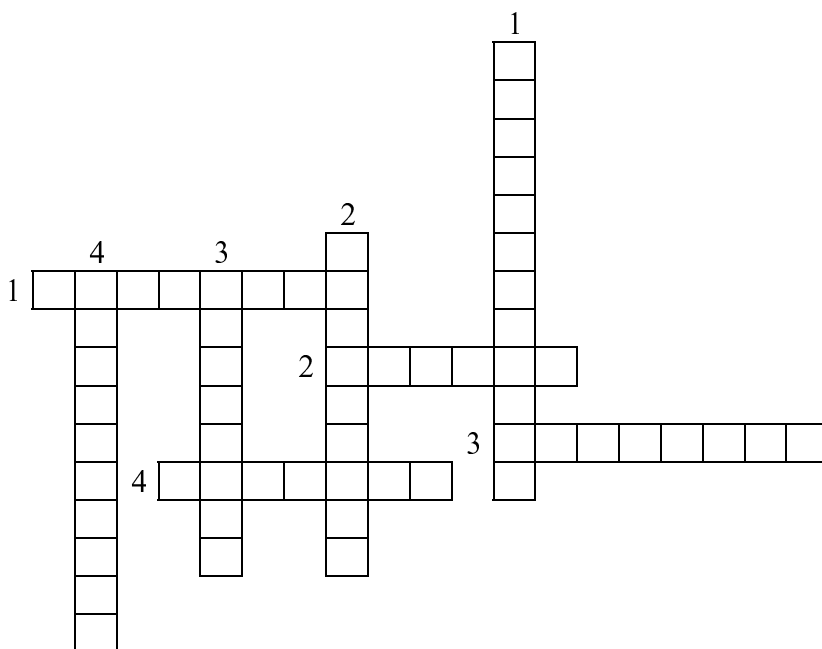
Η φράση «κύκνειο άσμα» είναι μεταφραστικό αντιδάνειο της γαλλ. *le chant du cygne* και οφείλεται σε δημοφιλή μύθο, κατά τον οποίον ο κύκνος, προαισθανόμενος το θάνατό του ξεσπά σε μελωδικούς θρήνους. Ως «κύκνειο άσμα» χαρακτηρίζετε σήμερα το τελευταίο έργο ενός ποιητή, φιλόλογου, μουσουργού κ.ά., επειδή θεωρείται προμήνυμα του θανάτου του, όπως το τελευταίο τραγούδι των κύκνων.

ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΤΕ ΜΑΘΑΙΝΟΝΤΑΣ
ΒΡΕΙΤΕ ΤΙΣ 13 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΣΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΧΩΡΙΖΟΝΤΑΙ ΤΑ ΖΩΑ

Α	Σ	Π	Ο	Ν	Δ	Υ	Λ	Α	Ω	Χ	Α
Μ	Π	Κ	Λ	Τ	Ω	Χ	Ν	Μ	Ο	Τ	Ψ
Φ	Ω	Γ	Γ	Τ	Ρ	Π	Κ	Ε	Α	Κ	Κ
Ι	Ν	Ε	Χ	Ε	Ρ	Π	Ε	Τ	Α	Ψ	Κ
Β	Δ	Ρ	Χ	Λ	Τ	Τ	Χ	Ν	Μ	Χ	Σ
Ι	Υ	Ο	Κ	Ν	Ε	Η	Δ	Ε	Α	Ω	Π
Α	Λ	Δ	Ν	Χ	Ν	Ν	Σ	Σ	Λ	Ο	Ο
Χ	Ω	Χ	Ι	Τ	Ε	Α	Ε	Χ	Ψ	Ρ	Γ
Π	Τ	Ε	Δ	Μ	Σ	Κ	Ρ	Ρ	Α	Γ	Γ
Ρ	Α	Η	Ο	Α	Η	Π	Ε	Λ	Ρ	Ι	Ο
Ω	Π	Ζ	Ζ	Λ	Σ	Μ	Ν	Φ	Ι	Α	Ι
Ψ	Χ	Λ	Ω	Α	Π	Λ	Τ	Ο	Α	Ι	Χ
Θ	Γ	Κ	Α	Κ	Ν	Μ	Τ	Υ	Α	Χ	Π
Κ	Σ	Ξ	Ο	Ι	Π	Ρ	Σ	Ρ	Φ	Χ	Χ
Η	Θ	Η	Λ	Α	Σ	Τ	Ι	Κ	Α	Κ	Ω
Ι	Ε	Ξ	Φ	Ε	Α	Χ	Β	Ι	Γ	Τ	Ψ
Ν	Ε	Χ	Ι	Ν	Ο	Δ	Ε	Ρ	Μ	Α	Λ
Β	Λ	Γ	Σ	Τ	Ω	Ρ	Υ	Κ	Ψ	Μ	Φ
Δ	Ε	Ζ	Μ	Ν	Κ	Κ	Τ	Χ	Λ	Ν	Ξ
Χ	Ρ	Ο	Α	Ρ	Θ	Ρ	Ο	Π	Ο	Δ	Α

Σελίδου Αντωνία, Φαντίδου Ειρήνη, Φαντίδου Χριστίνα (ΣΤ΄ Τάξη)

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1. Τα άλογα, οι αγελάδες, τα πρόβατα είναι ...ζώα.
2. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι φάλαινες και τα δελφίνια.
3. Με τα μυτερά και κοφτερά τους δόντια κομματιάζουν την τροφή τους..
4. Έτσι ονομάζονται τα ζώα που τρέφονται με φυτά και άλλα ζώα.

ΚΑΘΕΤΑ

1. Ονομάζονται έτσι τα ζώα που έχουν προβοσκίδα.
2. Τα ... ζώα τρέφονται με άλλα ζώα.
3. Έτσι ονομάζονται τα ζώα που τρέφονται με φυτά.
4. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν ο άνθρωπος και ο πίθηκος.

Ηλιάδου Ηλιάννα,

Παπαθεοδώρου Κατερίνα (ΣΤ΄ Τάξη)

Η ΑΚΡΟΣΤΙΧΙΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Είδος πιθήκου.

Μεγάλο θηλαστικό.
 Είδος εντόμου.
 Είδος πουλιού.
 Είναι αμφίβιο.
 Είδος σαρκοφάγου ζώου.
 Είναι ερπετό.
 Το αρσενικό της αγελάδας.
 Αιλουροειδές (με άρθρο).
 Είδος εντόμου που παράγει μέλι.
 Έντομο γνωστό για τον ιστό του.

Θεοδοσίου Κυριάκος, Τσουλλχάι Μόντι (ΣΤ΄ Τάξη)

ΒΡΕΙΤΕ ΤΙΣ ΛΕΞΕΙΣ

P	Λ	X	I	X	K
A	Ω	E	O	Y	

Λ	K	P	X	Σ	E	E	T
I	T	T	H	H	N	O	

.....
Κελεσίδης Στέφανος, Τσουλλχάι Μόντι (ΣΤ΄ Τάξη)

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

- Γιατί οι Πόντιοι ξέρουν πολλά γράμματα;
 - Γιατί περνάνε από διαβάσεις!
- * * *
- Γιατί οι Πόντιοι νομίζουν ότι ο Κολόμβος ήταν κότα;
 - Γιατί είχαν ακούσει κάτι για το λεγόμενο αυγό του Κολόμβου!

Γκιάκα Κριστιάν, Κελεσίδης Στέφανος (ΣΤ΄ Τάξη)

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

«Το μάτι του αφέντη παχαίνει τα' άλογο»

Το ενδιαφέρον του αφεντικού είναι εκείνο που συντελεί στην πρόοδο της επιχείρησης.

* * *

«Έκαμες την εκκλησία, κάμε και το άγιο βήμα»

Όταν αρχίζουμε μια καλή πράξη, πρέπει να την ολοκληρώνουμε.

Σελίδου Αντωνία, Φαντίδου Χριστίνα (ΣΤ΄ Τάξη)

ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ

Με το κυνήγι αν και ζω
 στους κάμπους δεν πηγαίνω.
 Ψαράς δεν είμαι μα παντού
 τα δίχτυα μου απλώνω.
 Τι είναι;

(ιαλχρφο Η)

Μη μιλάς και θα πεις τα' όνομά μου.
 Αλλά πρέπει να μιλήσεις;
 Τότε πάλι ένα μεγάλο ερωτηματικό:
 Μιλώντας θα πεις το όνομά μου.
 Τι είναι;

(μιοιω Η)

Ηλιάδου Ηλιάννα, Παπαθεοδώρου Κατερίνα (ΣΤ΄ Τάξη)

Οι λύσεις των αινιγμάτων της σελίδας 3: 1. Το σαλιγκάρι 2. Η γάτα 3. Ο σκύλος 4. Η χελώνα 5. Η αράχνη

ΛΥΣΕΙΣ ΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ 120

ΒΡΕΙΤΕ ΤΙΣ 15 ΛΕΞΕΙΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ: (ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ) ΒΟΛΟΣ, ΧΑΛΚΙΔΑ, ΑΘΗΝΑ, ΠΕΙΡΑΙΑΣ, ΧΑΝΙΑ, ΗΡΑΚΛΕΙΟ (ΚΑΘΕΤΑ) ΙΩΑΝΝΙΝΑ, ΚΑΒΑΛΑ, ΠΑΤΡΑ, ΛΑΡΙΣΑ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ: ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ 1. ΚΡΗΤΗ 2. ΕΥΒΟΙΑ 3. ΝΑΞΟΣ 4. ΧΙΟΣ 5. ΣΑΜΟΣ ΚΑΘΕΤΑ 1. ΡΟΔΟΣ 2. ΛΗΜΝΟΣ 3. ΛΕΣΒΟΣ 4. ΚΕΦΑΛΟΝΙΑ

Η ΑΚΡΟΣΤΙΧΙΔΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ: ΕΠΤΑΝΗΣΑ, ΛΑΜΙΑ, ΛΙΜΝΗ, ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΑ, ΔΕΛΤΑ, ΑΡΑΧΘΟΣ

ΒΡΕΙΤΕ ΤΙΣ ΛΕΞΕΙΣ: ΨΕΥΔΩΝΥΜΟ, ΞΕΖΟΥΜΙΖΩ

